

Torshälla stads nämnd

Yttrande över remiss - Förslag till Biblioteksplan för Eskilstuna kommunkoncern 2017 - 2021

Förslag till beslut

Yttrandet antas och skickas till kultur- och fritidsnämnden.

Förslag till kultur- och fritidsnämnden

Remissen förklaras besvarad med Torshälla stads nämnds yttrande, med förslag till komplettering inom nedanstående områden.

- Kultur är starkt förknippat med Torshällas identitet.
- Mål, ärenden och beslut som omfattar verksamhet som finns inom flera nämnder bör beredas och beslutas av Kommunstyrelsen/ Kommunfullmäktige.
- Jämställdhetsperspektivet behöver förtydligas.
- Ansvarsfördelningen för genomförande behöver ses över.
- De övergripande nyckeltalen som är utgångspunkten för uppföljningen av planen behöver förtydligas.
- Planen behöver följas upp och utvärderas tidigare än 2021.
- Den mobila och flexibla biblioteksverksamheten bör tillhandahållas i hela kommunen, vilket behöver framgå i planen.
- Inriktningen för biblioteksverksamheten gällande filialer och närbibliotek behöver tydliggöras.

Sammanfattning

Biblioteksplan för Eskilstuna kommun 2008 – 2011 antogs av kommunfullmäktige 2008-10-30, § 197. I april 2014 gav kultur- och fritidsnämnden kultur- och fritidsförvaltningen i uppdrag att ta fram en ny biblioteksplan som skulle gälla från 2016. Planen försenades något då det bedömdes att det var viktigt att planen gick i linje med förslag till reviderad kulturpolitisk plan. Förslaget till Biblioteksplan har reviderats i bred dialog med nämnder, kommunala samverkansråd och allmänheten. Syftet med biblioteksplanen är att utifrån bibliotekslagens krav tydliggöra ansvar, prioriterade områden och önskad utveckling under de kommande åren.

Planen är indelad i 6 olika områden. Inom varje målområde finns ett övergripande mål som beskriver önskad utveckling. Till varje övergripande mål finns ett antal delmål som i sin tur ska leda till att det övergripande målet nås. Slutligen beskrivs de aktiviteter som ska leda kommunens arbete mot målen och vilka nämnder som

ansvarar för aktiviteterna. Nämnder ansvarar för att formulera uppföljningsbara åtaganden utifrån aktiviteter.

Förslaget till Biblioteksplan har remitterats till berörda nämnder, kommunala samverkansråd och allmänheten. Yttranden ska vara kultur- och fritidsnämnden till handa senast 8 mars 2017.

Torshälla stads nämnd bidrar med ett antal generella synpunkter avseende utvecklingen av kulturen i Eskilstuna kommun, samt specifika synpunkter med fokus på Torshällas roll i kommunens utveckling av biblioteksverksamheten.

Ärendebeskrivning

Bakgrund

Sedan 1996 finns en bibliotekslag som fastställer att varje kommun ska ha folkbiblioteksverksamhet och att det ska vara gratis att låna litteratur på biblioteken. Sedan 2008 finns det också krav på att kommuner ska anta planer för sin verksamhet på biblioteksområdet. Från 2014 har en ny lag trätt i kraft (2013:801) som delvis skärper och förtydligar lagen inom flera områden.

Föregående biblioteksplan antogs av kommunfullmäktige 2008-10-30, § 197. I planen tydliggjordes att kultur- och fritidsnämnden ansvarar för att utvärdering skall ske inför revidering av biblioteksplanen i slutet av perioden. Den föregående planen bedömdes endast haft begränsat genomslag och implementerades inte fullt ut i verksamheterna. Anledningar till det begränsade genomslaget bedömdes enligt uppföljningen att det var otydligt i ansvar och att samtliga nämnder fick effektiviseringskrav utifrån ett svårare ekonomiskt läge under perioden som gjorde att arbetet med planen inte kunde prioriteras.

I april 2014 gav kultur- och fritidsnämnden kultur- och fritidsförvaltningen i uppdrag att ta fram en ny biblioteksplan som skulle gälla från 2016. Syftet var att skapa en plan i en bred process för hur biblioteksverksamheten i kommunen skulle utvecklas och på så sätt bidra till kunskapsutveckling och höjd livskvalitet för kommuninvånarna. Planen försenades något då det bedömdes att det var viktigt att planen gick i linje med den reviderade kulturpolitiska planen som för närvarande varit ute på remiss med preliminärt beslut på kommunfullmäktiges sammanträde i december.

Arbetet med den nya biblioteksplanen har haft en styrgrupp med representanter från kultur- och fritidsförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen, kommunledningskontoret och Torshälla stads förvaltning.

Själva framtagandet av planen och arbete med dialog har genomförts av en projektledare på kultur- och fritidsförvaltningen med stöd av en projektgrupp med representanter från Eskilstuna stadsbibliotek, barn- och utbildningsförvaltningen, Torshälla bibliotek, dåvarande vuxenförvaltningen, dåvarande arbetsmarknads- och familjeförvaltningen och kommunledningskontoret.

Allmänheten har kunnat lämna synpunkter under en workshop på stadsbiblioteket, via besöksenkät på bibliotek och mötesplatser och en biblioteksenkät som gjordes i

oktober-november 2014 som var tillgänglig både via kommunens och bibliotekets webbplatser. Personalen på biblioteket har även intervjuat besökare på bibliotek, mötesplatser och bokbuss. Det har också varit en fördjupad dialog tillsammans med barn- och ungdomar i årskurs tre, fem och nio. Totalt nästan sjuttio elever. Resultat från den omfattande dialogen och omvärldsspaningen redovisas som bakgrundsmaterial i en bilaga till planen som skickas ut tillsammans med remissversionen.

Planen omfattar all biblioteksverksamhet där kommunen är huvudman, det vill säga folkbibliotek och skolbibliotek. Berörda nämnder förutom kultur- och fritidsnämnden är barn och utbildningsnämnden och Torshälla Stads nämnd. I och med att den nya bibliotekslagen lyfter prioriterade grupper; barn och unga, personer med annat modersmål än svenska, minoritetsspråken och personer med funktionshinder är både vård- och omsorgsnämnden och arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden vara viktiga i arbetet med planen.

Aktiviteter i biblioteksplanen ska föras in som åtaganden i respektive nämnds årliga verksamhetsplaner och följas upp i verksamhetsberättelserna. En samlad uppföljning och utvärdering av planen ska ske inför nästa revidering. Ansvariga nämnder ansvarar för att följa upp aktiviteter och kultur- och fritidsnämnden ansvarar för att samordna utvärdering och revidering.

Synpunkter på förslaget ska lämnas till kultur- och fritidsnämnden senast 8 mars 2017.

Yttrande

Torshälla stads nämnd ställer sig positiv till Biblioteksplanen.

Torshälla stads nämnd betonar kulturens betydelse för Torshälla, då den är en viktig del av stadens identitet och platsvarumärke med ett unikt kulturarv. Kulturen är betydande för boende och verksamma i Torshälla, för besöksnäringen, för stadens attraktivitet och är ett av de prioriterade områdena inom Torshällas orts- och stadsutvecklingsarbete "Framtidens Torshälla". Biblioteksverksamheten bidrar i stor utsträckning till profileringen av Torshälla som kulturstad.

Utifrån ovan nämnda är det viktigt att Torshälla stads nämnd finns representerat i de aktiviteter som föreslås i planen och som ingår i Torshälla stads nämnds ansvarsområden. *Synpunkter gällande detta finns under respektive målområde.*

I samband med framtagandet av Gemensamt reglemente för Eskilstuna kommuns nämnder (KSKF/2014:441) ansåg nämnden att hanteringen av mål, ärenden och beslut som direkt eller indirekt omfattar verksamhet som finns inom flera nämnder, bör beredas och beslutas av Kommunstyrelsen/kommunfullmäktige. Denna aspekt behöver tas i beaktan då Torshälla stads nämnd snart kommer att stå utan en egen förvaltning.

I Biblioteksplanen används begreppet ”Eskilstunabor”. Om hela kommunens invånare ska känna sig berörda av Biblioteksplanen är ”invånare” ett lämpligare begrepp att använda i planen.

Vidare är det viktigt att ha ett jämställdhetsperspektiv, men det bör vara i sammanhang där det har betydelse. I en framåsyftande Biblioteksplan som riktar sig till *alla* i Eskilstuna kommun, oavsett kön, bör inte uppdelningen flickor/kvinnor och pojkar/män finnas. Detta ger inte planen ett jämställdhetsperspektiv och risken är att denna uppdelning kan upplevas exkluderande och ålderdomlig ur ett cisnormativt perspektiv.

Ambitionen med planen är att biblioteksverksamhetens riktning och utveckling ska kunna följas över tid. Det finns därför ett behov av att följa upp planen i sin helhet innan 2021, förslagsvis halvvägs, för att kunna genomföra eventuella justeringar i syfte att nå de satta målen. Nyckeltalen skulle med fördel kunna följas upp årligen, i samband med årsredovisningen. Genom att ange nyckeltal för respektive bibliotek, då nyckeltalen är utgångspunkten för uppföljningen, skulle planen bli än mer distinkt.

I inriktningen för biblioteksverksamheten i Eskilstuna kommun framgår det att filialer och närbibliotek ska finnas ”*där behovet av främjande och förebyggande insatser är som störst, där de gör störst nytta*”. Torshälla stads nämnd ställer sig frågande till vad denna formulering betyder. Om de största behoven förändras eller den största nyttan är i ett annat område, ska biblioteksfilialerna och närbiblioteken inte finnas kvar då? Vad är det som ska värderas när nyttan bedöms, antal invånare i upptagningsområdet eller socioekonomiska förutsättningar? Skrivningen lämnar utrymme för olika tolkningar och behöver förtydligas. I detta sammanhang vill nämnden påtala vikten av ett folkbibliotek i Torshälla.

Nedan redovisas en sammanfattning av respektive målområde samt nämndens synpunkter för vidare utveckling inför beslut i Kommunfullmäktige:

Målområde 1 – Tillgång till biblioteksverksamhet

Inom detta målområde beskrivs biblioteksverksamhetens betydelse för en levande och attraktiv stad och landsbygd.

I detta målområde betonas vikten av en mobil och flexibel biblioteksverksamhet, t.ex. genom ”*pop up – bibliotek (verksamhet som finns tillfälligt t ex i ett köpcentrum), utökad bokbussverksamhet eller genom deltagande i olika evenemang...*”. Det är viktigt att en bokbussverksamhet, pop up-bibliotek etc. erbjuds i hela kommunen, även Torshälla, vilket behöver framgå i planen. I dagsläget sker exempelvis inga turer med Bokbussen till Torshälla. Bokbussverksamheten skulle kunna utvecklas och rikta in sig än mer på barn och unga, i linje med nya bibliotekslagen där barn och unga är en prioriterad grupp. En utökad bokbussverksamhet, som planen beskriver, skulle med fördel kunna omfattas av läsfrämjande verksamhet i anslutning till bokbussen. En särskild bokbuss för barn och unga?

Inom detta målområde saknas det aktiviteter knutna till delmålen, som är tillämpbara för *alla* bibliotek, i strävan att möjliggöra det breddade utbud och den mobila

verksamhet, som delmålen beskriver. En ytterligare aktivitet som tydliggör bibliotekens ansvar att särskilt arbeta för att nå ut med berättelser, litteratur och läsning till nya målgrupper och platser vore önskvärt.

Vidare behöver delmålen inom detta målområde tydliggöras så att det framgår i vilken omfattning utbudet ska öka. Antalet program och aktiviteter ska öka med XX %, eller antalet program och aktiviteter ska öka från XX % till YY% skulle ge större tydlighet.

En av aktiviteterna beskriver att en ”översyn av bibliotekets infrastruktur” ska genomföras under 2018. Är det en översyn av samtliga bibliotek, biblioteksfilialer och närbibliotek som avses? Här skulle det vara bra med ett förtydligande för att aktiviteten inte skall misstolkas.

Målområde 2 – Det mångspråkiga och mångkulturella Eskilstuna

Inom målområdet bidrar mål och aktiviteter till spegla Eskilstunas mångfald. Biblioteket ska arbeta för möten mellan olika kulturer och bakgrunder och på så sätt främja inkludering. Målområdet lyfter värdet av att samarbeta med andra aktörer för att utveckla den språkstimulerande verksamheten.

Torshälla stads nämnd har inga synpunkter på föreslagen skrivning förutom att ett ”g” saknas i ordet ”mångspråkiga” i rubriken.

Målområde 3 – Barn och unga

En av folkbibliotekets huvuduppgifter är att arbeta lässtimulerande bland barn och unga, vilket beskrivs i detta målområde. Genom att möta språket och berättelser i ett tidigt skede och stimuleras till en ökad läslust, ges flickor och pojkar möjlighet till en förbättrad kunskapsinhämtning.

Under aktiviteter beskrivs att insatser ska genomföras för att biblioteksverksamheten ska nå ut med berättelser, litteratur och läsning till flickor, pojkar och föräldrar i prioriterade områden. Under ansvariga bör det kompletteras med TSN, då det är ett viktigt arbete som även TSN behöver fortsätta att utveckla.

Målområde 4 – Skolbibliotek

Målområdet betonar skolbibliotekens betydelse för att bidra till elevers måluppfyllelse och vikten av att skolbiblioteksverksamheten är en del av den pedagogiska verksamheten och därmed ett stöd i undervisningen.

Torshälla stads nämnd har inga synpunkter på föreslagen skrivning.

Målområde 5 – Biblioteksverksamheten ska vara tillgänglig för alla

Detta målområde beskriver att biblioteksverksamheten ska underlätta för människor att ta del av utbudet av tjänster och aktiviteter, oavsett fysiska och psykiska förutsättningar. Detta innebär att både den fysiska tillgängligheten i lokaler och tillgänglighet till utbud av medier och tjänster ska uppmärksammas.

En aktivitet i målområdet rör tjänsten *Boken kommer*, som är en kostnadsfri service till de personer som inte själva kan ta sig till biblioteket. I aktiviteten framgår att ”Tjänsten

Boken kommer ska nyttjas av fler” och som ansvarig står KFN. De boende i Torshälla har i dagsläget tillgång till tjänsten, vilket de även bör ha framgent, varför TSN också behöver stå som ansvarig för denna aktivitet.

Målområde 6 – Människors delaktighet

Målområdet betonar bibliotekets viktiga roll i att bidra till att göra människor delaktiga. Biblioteket ska vara en kreativ och öppen arena där besökaren kan vara både besökare och medskapare. För att kunna vara delaktig i samhället och påverka, ta del av information mm., krävs digital delaktighet, kunskap och it-teknik. Biblioteket ska bidra till att stärka den digitala delaktigheten.

Torshälla stads nämnd har inga synpunkter på föreslagen skrivning.

Konsekvenser för hållbar utveckling och en effektiv organisation

Syftet med biblioteksplanen är att alla Eskilstunabor ska ha möjlighet att ta del av kultur, information och bildning för att stärka den egna utvecklingen.

Biblioteksverksamheten ska vara tillgänglig, angelägen och anpassad efter invånarens behov. Planen bidrar till en ökad bildning genom läslust, programverksamhet och deltagande.

Biblioteksverksamheten i Eskilstuna utgår från ett barnrättsperspektiv och bidrar till att all folk- och skolbiblioteksverksamhet bidrar till att uppfylla målen i FN:s konvention om barns rättigheter.

TORSHÄLLA STADS FÖRVALTNING

Ingrid Sköldmo
Förvaltningschef

Beslutet skickas till:
Kultur- och fritidsnämnden